

Relationer hos Evander

I romanen Mörkrets Leende av Per Gunnar Evander får vi följa romanens jag, som antas vara en han då denne har gjort lumpen, genom en nostalgisk tillbakablick av sitt liv. Minnena väcks till liv när jaget besöker det hus där han som ung trivdes allra bäst, tant Agnes och hennes make Sven Ricksons hus. Huset ska nu rivas och är tomt sånär som på några gamla, trasiga möbler. Jaget bestämmer sig för att övernatta i huset och se tillbaka på sitt relativt eländiga liv.

Tant Agnes var den som fick jaget att trivas i huset. Hon välkomnade honom med öppna armar och lät honom bo på en liten vindsvåning i huset när helst han ville. Agnes var en sådan människa som genom bara sin närvaro kunde visa förståelse, ge tröst och skapa lugn. Jaget har en otrolig respekt för tant Agnes och tycker mycket om henne. De har en relation likt en mor och hennes son, trots det att de inte är släkt, och Evander beskriver med vilken ovillkorlig kärlek tant Agnes tar hand om jaget i boken. Jaget dricker för att dämpa sina sorger och är ofta försjunken i depressioner, men tant Agnes finns alltid där för att trösta eller hjälpa. Ibland behövs endast hennes närhet för att få jaget på bättre tankar. Hon finns där för honom i såväl mörka som ljusa stunder.

Jag tror att många kan känna igen sig i hur jaget ibland känner sig hopplös och misslyckad och att man då behöver någon som finns där för en. Det kan mycket väl vara en förälder, men om föräldrarna inte finns där kan man behöva någon annan att ty sig till, någon som inte ifrågasätter, utan bara finns för att ge tröst och hjälp när det behövs. Evander får tydligt fram, utan att direkt skriva det, att jaget bryr sig mycket om tant Agnes. På senare dagar får till och med minnet av Agnes jaget att bli lycklig. Hon var som en mor för honom och likt en mor stöttade hon honom och tog hand om honom.

Det är viktigt för människor att ha någon som man vända sig till i alla lägen, så som jaget kan till tant Agnes. Man behöver någon som inte bryr sig om man har lyckats eller misslyckats, är ledsen eller glad, utan älskar en för den man är, utan några villkor. Det är denna fantastiska relation som finns mellan jaget och tant Agnes och även om Agnes under större delen av boken tar hand om jaget är han beredd att när som helst göra något för och ta hand om henne.

Agnes har en dotter, Ann-Marie, som ibland kommer och hälsar på i föräldrarnas hus. När jaget får träffa henne blir han direkt förälskad. Han tycker egentligen inte att hon är speciellt vacker, men det är något med henne som har en otrolig dragningskraft på honom och han blir helt fånglad av hennes närvaro. Han blir som virrig av att vara nära henne och inbillar sig att hon har samma känslor för honom som han för henne. Snart visar det sig dock att fallet inte är så. Till en början verkar det lovande, men sedan ser jaget att Ann-Marie fattat tycke för en annan man, grannen till Agnes och Sven. Hon visar tydligt att hon vill ta avstånd från jaget, som självklart blir mycket

besviken. Det är en slags ensidig kärlekshistoria; jaget är hopplöst förälskad, medan Ann-Marie inte besvarar dessa känslor.

Som tidigare nämnts beskriver Evander att jaget egentligen inte tycker att Ann-Marie är speciellt vacker utan att det är något med hennes inre, hennes personlighet som gör honom förälskad. Detta är något som stämmer överens med ordspråket "Det är insidan som räknas". Det är lätt att falla för utsidan, men det är det som finns på insidan som i slutändan är värt något. De känslor som jaget känner för Ann-Marie handlar endast om det inre och det får det hela att kännas väldigt äkta. Han är verkligen förälskad i henne, utan villkor och tvivel. Man känner hans sorg när han ser Ann-Marie falla för någon annan och man förstår hur han måste känna när det som han tror är hans livs kärlek inte känner likadant för honom. Det blir en slags åtrå efter något som är omöjligt att få och inte ens när hon avvisar honom kan han sluta tänka på henne.

När Ann-Marie efter en tid lämnar huset för att fara tillbaka till Stockholm, där hon kom ifrån, blir jaget om möjligt mer deprimerad. Efter en tid försvinner tankarna om henne, men de väcks åter till liv när han nu i äldre dagar kommer tillbaka till huset där de träffades. Hon krossade, utan att kanske veta om det, hans hjärta. Hon var hans stora kärlek, men lämnade honom med obesvarade känslor. Det är lätt att leva sig in i, och förstå hur svårt det måste ha varit för jaget. Han var otroligt förälskad i Ann-Marie, men hon brydde sig inte om honom.

Långt innan det att jaget började bo hos Sven och Agnes hade de en son. Olyckligtvis blev sonen endast några år gammal innan han dog. Detta var förstås mycket svårt för de båda föräldrarna och det ledde till att Sven började arbeta inom Röda korset. Där fick han många uppdrag som krävde att han under perioder reste bort från Agnes. En dag frågar jaget om Agnes inte måste ha saknat Sven när han var borta från hemmet så mycket som han var. Agnes svarar då att hon visste att han behövde det för att vara lycklig och att vetenskapen om att han var lycklig gjorde henne lycklig. Hon visste att han, sedan han förlorade sin son, kände ett behov av att hjälpa andra. Han ville göra något för de människor som hade det svårt i världen, speciellt de som genomgått liknande händelser som han själv.

Agnes, som ofta var hemma själv, kanske inte upplevde Svens resor och uppdrag som något glädjande för egen del, men hon blev glad för Svens skull och det tror jag är en viktig egenskap i ett förhållande. Älskar man verkligen någon vill man inget annat än att denne ska vara lycklig och må bra och man kan då vara beredd att själv offra något så länge den man älskar får det bra. Utifrån kanske inte Svens och Agnes förhållande såg ut som det ultimata, men jag tror att de egentligen älskade varandra och var beredda att offra mycket för den andre. Det var bara inte alltid som de visade det för omvärlden.

I alla relationer nämnda ovan finns en djup och innerlig kärlek. I vissa fall ensidig och i vissa fall delad. Evander får mig att förstå att man ska ta vara på och vårda de relationer man har där man kan lita på varandra och stötta varandra när helst det behövs, utan villkor eller frågor. Det är de relationerna som får en att må bra och vilja leva. Utan dessa skulle livet vara relativt innehållslöst och tomt. Det som i slutändan betyder något är kärleken. Känslan att veta att det finns någon där ute som verkligen bryr sig om och älskar en.

Becky Lidgren